

onbehuide Begrippen. Daarom spreken wij met rechtmatigen trots van: zending en evangelisatie. Zending en Evangelisatie hooren bijeen. Hoewel onderscheiden, zijn zij één. Er is eigenlijk maar ééne zending: de zending van Jezus Christus in de wereld. Hij is van den Vader in de wereld gezonden als de Zending uit Gods heerlijkheid. Daar komt nu niet nog eens een andere zending overheen, maar Christus zet haar voort door het mediair van Zijn gemeente. „Gelijkerwijs Mij de Vader in de wereld gezonden heeft, alzoo zend Ik ook u lieden." God vergadert Zijn kerk uit de wereld, Volkomen waar. God zendt Zijn kerk in de wereld. Even heilig waar.

Jezus, de Gezondene des Vaders, is het Middel-punt der zending. De zendingsarbeid is nu wel voorgesteld onder het beeld van engere en ruimere kringen, om dat middelpunt beschreven. De eerste kring: „Innerste Mission". De zending aan het eigen hart. Zoo vertolkt Zondag 48 de bede: „Uw koninkrijk kome" allereerst: „Regeer ons door Uw Woord en Geest". De tweede kring: „Innere Mission". De uitbreiding van het Koninkrijk Gods in onze eigen omgeving. De derde kring: „Auszere Mission, de zending onder heidenen en Mohammedanen. Men zal tegen deze voorstelling inbrengen, dat de zending aan de inwendige zending is voorafgegaan. Dit mag wat de begrippen betreft juist zijn, feitelijk is het zoo niet. Wat de Heere Jezus deed tijdens Zijn omwandeling op aarde, was Innere Mission: het Jodendom in naam en dóór de besnijdenis alleen, tot het echte Jood zijn roepen. Wat later de Hervorming deed onder de Roemschen was Innere Mission: het Christendom in naam en door den doop alleen, tot het ware Christendom roepen.

Dat zending en evangelisatie één zijn, blijkt ook als wij een eengszins anderen gezichtspunt volgen, de begrippen en de namen in en uitwendige Zending als minder juist beschouwen. Denk bijv. aan het woord, waarop Dr Hepp wees, „Herkerstening". Wij krijgen dan deze verhouding: Zending — kerstening, herkerstening alzo tweede zending.

De praktijk stelt de juistheid van deze beschouwing in het licht. De evangelisatie komt evenals de zending te staan voor menschen met een totaal anderen gedachtegang en andere moraliteit. Ook hier moet veelal van den grond af worden begonnen. De akker schijnt even dor als menige zondingsakker. En de vruchten komen naar den zelfden regel, naar de vaste wet van het zendingswerk: te zijner tijd zullen wij maaien, zoo wij niet verslappen.

Eindelijk valt er nog op een andere eenheid van zending en evangelisatie te wijzen. Die eenheid ligt in de personen, die zich aan haar hebben toegewijd. Zendingsvrienden hebben de evangelisatie lief, evangelisatievrienden loopen warm voor het zendingswerk. Calvijn, in wiens kring Farel, Glaubius, Veron e.a. het werk deden van een evangelist, zond ook zendelingen naar de Indianen te Rio de Janeiro. Zinzendorf droeg gedoopte en ongedoopte heidenen op zijn hart. Spittler, de stichter van de opleidingsschool Chrischiana te Basel, zeide in een toespraak tot zijn leerlingen: „Als het des Heeren genadige wil is, dat de heidenen christenen worden, zoo zal het nog in volstrekte zin Zijn wil zijn, dat christenen, die Zijn evangelie hebben, niet weder heidenen worden." Helderling vestigde in zijn rondschriften „Aan de vrienden des Heeren" op beide belangen de aandacht van den reveilkring. In het Leger des Heils zijn beide één. Menig zendeling, die repatriëren moest, heeft in ons land het werk van een evangelist gedaan. Menigeen, die dacht naar overzeesche gewesten te reizen, heeft in den evangelisatiearbeid een levenstaak gevonden. Ja, om nog een staaltje te noemen, wijs ik op den evangelisatiearbeid op onzen zendingspost Solo, waarover de Standaard het volgende berichtte:

Evangeliseeren.

Te Solo brengt men, naar de „Macedoniër" meldt, wekelijks een portefeuille met Chr. lectuur rond en als men dat geruimen tijd heeft volgehouden en de lezers aan Christelijke denkbeelden eenigszins gewend heeft, gaat men een bezoek brengen om met hen te spreken. Het schijnt, dat men op die wijze vooral Europeanen van aanzien, die hun Christendom hebben vergeten, zoekt terug te brengen.

Misschien ware deze manier van evangelisatie ook in de groote steden van ons land te beproeven.

Doel van dit artikel is echter niet maar deze bekende dingen in herinnering te brengen. Ik wilde op de beteekenis van de zending voor de praktijk van den evangelisatiearbeid wijzen. Aanleiding daartoe vond ik in het hoofdstuk: „De heidenzending in dienst van de evangelisatie" door pastor Georg Beijer, geschreven in Füllkrugs „Handbuch der Volksmission". Deze wijst op het nut van zendingsvoordrachten, liefst een gansche reeks in een zoo genaamde zendingsweek. Het eigenlijk doel van deze voordrachten is niet lieve voor de zending aan te kweken, maar te evangeliseeren. Waarom evangelisatie in zoo eigenaardigen vorm? Beijer beredeneert dit aldus:

Of een boom leeft, ziet men in het voorjaar niet aan den dikken stam, maar men bemerkt het aan

de groene blaadjes aan de uiterste (wijjes). Zoo kan de kerk dood schijnen, maar in de zending openbaart zij haar leven, haar kracht. De zending is de apologie van het christendom. Zij getuigt: Jezus leeft. Mannen als Darwin e.a. stonden ervoor.

Men kan de zendingsvoordracht niet alleen apologetisch, maar ook psychologisch aanwenden. Door te spreken over de bekeering der heidenen, kan men ongemerkt met de menschen spreken over wat er omgaat in hun eigen ziel. Een omweg is vaak de kortste weg.

Dan heeft men in het spreken over de zwarten, bruinen en gelen — wellicht met lichtbeelden of Oostersche voorwerpen — een attractie, een lokmiddel, waaraan niets gezocht of onbehoorlijks verboden is. Zoo kan men bij doelmatige bekendmaking menschen bereiken, die anders geen godsdienstige bijeenkomsten plegen te bezoeken.

Beijer geeft dan de volgende thema's aan voor zulke voordrachten.

1. Zonder God in de wereld. Aan de heidenen zien wij de armoede van een wereld zonder christendom.

2. Gods roepstemmen. Niet de menschen zoeken God, maar God zoekt de menschen. Die roepstemmen komen tot ons door Zijn knechten, Zijn Woord en Zijne leidingen.

3. Zielestrijd. De inlandsche hoofden verzetten zich uit vrees voor hun gezag, de priesters uit angst hun invloed te verliezen, de harten der menschen wederstaan de waarheid.

4. Vrede met God. De heerlijkheid des evangelies blijkt in de omzetting der slechtste menschen. Van Christus blijkt een dubbele werking uit te gaan. Zondaren worden aangetrokken, zonden worden afgesloten: afgoden moeten weggeworpen, onde gebruiken losgelaten worden.

5. Gewillig tot den dienst Gods. Bekeerden zijn geen heiligen, maar openbaren het beginsel van een nieuw leven. Dit blijkt in de personen en de gemeenten. Het Woord Gods wordt trouw gelezen, de kerk geregeld bezocht, anderen worden door hen met het heil in kennis gebracht. Hoeen wij ook zoo?

6. Vervuld met Gods kracht. Verdrukking en vervolging worden Ijdzaam gedragen. Martelaars bewijzen de kracht des geloofs door hun dood. De kerk is gehaat, gesmaad en bepraat in de wereld, altijd en overal.

7. Vernieuwd door het Woord Gods. De invloed van het evangelie op het volksleven. Pendant van de eerste voordracht.

8. Vlucht tot God! Eersten zullen de laatsten zijn! Laten de heidenen niet in het oordeel tegen ons opstaan!

Beijer merkt nog op, dat het resultaat van zendingsstudie ook voor geloovigen steeds een geestelijke verrijking is. Daarom mag er ook voor den evangelisatiearbeid het goede van worden gehoopt. Zijn ervaringen in vele voordrachten-reeksen bevestigen dit aanvankelijk.

Terwijl ik zijn gedachten aan onze zendingsmannen en evangelisatievrienden ter beoordeeling overleg, maak ik nog eenige praktische opmerkingen.

1e. De gedachte: de „Zending apologie van het christendom" is ook uitgewerkt in een werkje, dat reeds in 1868 bij Kemink en Zoon te Utrecht is uitgegeven. N. Poulain „De evangelische zending als getuige van de Goddelijkheid des christendoms" vertaald door J. Riemens. Het kan nog uitnemend dienst doen als proeve van uitwerking dezer gedachte. Het zal waarschijnlijk moeilijk meer zijn te verkrijgen.

2e. Gegevens zijn verder te putten uit de uitgaven van den Zendingstudie-naad en andere zendingslectuur.

3e. Een schat van goede lantaarnplaten — geen beruchte Engelsche voorstellingen met groote neuzen, houten pruiken, roode broeken etc., maar wetenschappelijk juiste — is te huren bij de Lichtbeelden-vereeniging, Spuistraat 23, Amsterdam (jugaug Handboogstraat).

God stelde onze Gereformeerde kerken steeds meer tot 'n zendingsgemeente, ijverig in den arbeid van: Zending en Evangelisatie.

N. B.

LITERATUUR EN KUNST.

Voor-, tusschen- en naspel.

Rrrrrrr! Net of er een wekker afloopt. Rrrrrrr! Met een dergelijke langgerekte triller ad libitum op de bel heb ik meer dan eens een voorlezer aan den organist het sein hooren geven: „Gauw ophouden, want ik sta te wachten!" Alsof één klein tikje niet voldoende was, ja, dikwijls zelfs overbodig! Een organist is meestal wel zoo ingesteld op de verschijnselen, die typeerend zijn voor den dienst in zijn verschillende fasen, dat hij aan de geluiden, die tot zijn vaak afgelegen hoekje doordringen, heel goed kan hooren, dat de voorlezer binnenkomt. En dan weet hij wel, dat hij aan een eind moet zien te komen. Hij behoeft dan niet plotseling af te breken. Mag dat zelfs niet eens doen. Zoals wel niemand zijn lectuur zal beëindigen midden in een zin, maar om een geschikt einde te hebben, zal doorlezen tot de volgende punt, indien hij geen tijd heeft om „het hoofdstukje nog even uit te lezen", zoo kan geen enkel voorlezer vergen,

dat de organist onmiddellijk na 't bellen ophoudt. Ook hij kan niet midden in zijn zin ophouden. Want zinnen bestaan niet alleen in de taal, maar eveneens in de muziek. Om verschillende redenen kan het noodig zijn, dat niet slechts die eene zin, waaraan hij bezig was, door den organist wordt afgemaakt, maar dat er nog een paar achter komen voor hij het slotaccordeo aanslaat. Door transponeeren toch kan hij wel juist in zoo'n toonschaal terecht gekomen zijn, dat het in verband met de zangvaardigheid der gemeente hoogst wenschelijk is, niet daarin te blijven spelen, noch 't op 't voorspel van den eersten psalm te laten aankomen, maar eerst te eindigen na een wel zoo kort mogelijken, maar toch juist overgang naar de gewenschte schaal. Wat kan't dan storend zijn als broeder voorlezer — heel ijverig, maar helaas heel onmuzikaal — voor de tweede maal de wekker laat afloopen, misschien juist op 't oogenblik, dat na het geroezemoes van een paar laatkomers de stilte was teruggekeerd, die voor het hooren lezen van een heetpsalm zoo noodig is. Gelukkig, wie zich door dat lawaai — en 't kan, vooral op het orgel, verbaasend hinderlijk zijn — niet van streek laat brengen, maar rustig de gemeente blijft dienen door het praeludium voor den aanvang van de godsdienst oefening zoo te beëindigen, dat 't het voorbereidend karakter tot de laatste noot toe blijft behouden. Hetzelfde geldt ten opzichte van de voor-, tusschen- en naspeelen bij de psalmen.

Het is niet waar, wat iemand tegen mij zeide, n.l. dat het belletje bij den voorlezer diende om den organist af te bellen, al geef ik toe, dat 't er, helaas, wel een keertje voor misbruikt wordt. Ik zelf heb hier gelukkig nooit over te klagen gehad.

In het algemeen ligt het niet op den weg van den voorlezer, om den duur van het spel aan te geven, daar deze zelden in staat is te beoordeelen, waarom het juist dan, zoo het beste is.

Daarmede wordt heelemaal niet weggecijferd het feit, dat een organist wel eens buiten zijn boekje kan gaan. Ik weet wel, dat een organist, die niet voor zijn taak berekend is, zich in zijn grillige fantasie zoo verwarren kan, dat hij geen uitweg meer weet, en maar zit te zeuren, tot hij er zich op een allererbarmelijkste manier heeft uitgedraaid. Ik weet wel, dat een kunstenaar op zijn instrument wel eens de zeldzame gelegenheid, die hem wordt geboden om het orgel, waarvan hij houdt, te bespelen, ten onrechte gebruikt om het meer dan noodig en wenschelijk is, te doen schitteren. Maar dat neemt niet weg, dat orgelspel niet is te regelen met een druk op den knop. Er zijn wel andere, meer doel treffende middelen om misstanden te verbeteren. Fouten worden er steeds gemaakt. Ook zulke, waarvan degenen die ze begaan, onmiddellijk toegeven, dat 't fouten zijn. Ik kan 't me tenminste niet voorstellen, dat een predikant niet zou weten, dat op ps. 116: 2: „Maar riep den Heer dus aan in al mijn nood:", moet volgen vers 3: „Och, Heer, och, werd mijn ziel door U gered." En toch komt het voor, dat predikanten vers 2 niet afzonderlijk laten zingen na de preek, maar wel bij het Avondmaal. Zou't dan zoo'n heel erge vergissing zijn als de organist vers 3 er bij speelt? De menschen zingen onmiddellijk mee.

De organist moet een zekere vrijheid hebben. De een zou graag willen, dat dominee maar lang preekte en zoo weinig mogelijk liet zingen, een ander, dat de kerk maar wat vroeger uitging, een derde vindt, dat dominee te veel gebaren (grimasen!) maakt — en nooit preekt dominee zoo, dat alle menschen 't goed vinden. Toch gaat dominee zijn gang en doet, wat hij zijn plicht acht. En heel graag neemt dominee kennis van de bezwaren — en daar zullen er wel onder zijn, die gegrond zijn — die alzo tegen hem ingebracht worden.

Als dominee een mooi beekje wil gebruiken en „met een sleutel de deur ontgrendelt", dan staat er niemand op om hem op die foutieve beelddruk te wijzen, — en dat is maar heel goed — doch wanneer dominee één regel van de tusschenzang leest, en de organist niet vlug genoeg beenen maakt, omdat hij liever niet van de trap rolt, die van zijn plaats naar de orgelbank voert, dan gaat het daar boven: rrrr, rrrr, rrrr.

Ik voor mij neem dan de vrijheid om zonder gevaarlijke sprongen en zonder zenuwachtige overhaasting mijn plaatsje achter het klavier op te zoeken. De gemeente kan heusch die paar seconden wel wachten. Ook wel als ik bij den tusschenzang merk, dat dominee per ongeluk 'n verkeerd psalm op 't briefje heeft gezet, en ik dus dien psalm eerst moet opzoeken en dan de registratie regelen. Ook moet de electrische motor even tijd hebben om op gang te komen.

Sommige predikanten schrijven bij den tusschenzang: „zonder voorspel s.v.p."

Bijzonder gaarne voldoe ik meestal aan dit verzoek, want een voorspel is hier bijna nooit op zijn plaats, hoogstens een enkel inleidend accordeo.

Toch behoud ik mij de vrijheid voor om, indien ik het noodig vind, ondanks dat verzoek toch een voorspel te geven. Zoo b.v. wanneer de tusschenzang geheel onbekend blijkt te zijn. Als ik dan moet kiezen tusschen direct invallen, waardoor 75 pct van de kerkangers pas kan beginnen als ik ongeveer aan den tweeden regel toe ben, omdat ze 't niet zoo gauw kunnen opzoeken, of niet aan 't verzoek voldoen en daardoor den psalm redden,